

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ
ГОЛОВНА УПРАВА

Випуск ч. 22

КОРОТКА ІСТОРІЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ВЯЧЕСЛАВ ДАВИДЕНКО

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ СУМ - у

ВАЛЕНТИНА ЮРЧЕНКО

ВІДРОДЖЕННЯ СУМІВСЬКОЇ ІДЕЇ

НЮ ЙОРК

1965 Р.

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ СУМ-у

1. Як постала СВУ
2. Як постав СУМ
3. Головні завдання і методи прпці
4. Зовнішня праця
5. СУМ і Церква
6. Московський суд над СВУ і СУМ-ом.

Б І Л Я Д Ж Е Р Е Л С У М - У

1. ЯК ПОСТАЛА СВУ

Зі спогадів сучасників, знайомих і свояків членів СВУ-СУМ, зі стенографічних записів, ведених під час судового процесу проти СВУ-СУМ, загальний образ постанов і діяльності цих організацій можна представити так:

Основною причиною створення СВУ-СУМ було бажання української інтелігенції, зокрема молоді, після поразки у визвольних змаганнях, продовжувати боротьбу з Москвою, бодай підготувати ґрунт для її відновлення.

Організатор і провідник Спілки Визволення України - СВУ, академік Сергій ЄФРЕМОВ під час слідства зізнавав: "Українська інтелігенція не могла бути в конфлікті з тими, що стояли на ґрунті Жовтня - значить, большевицького перевороту. Цей конфлікт, починаючи з перших днів революції, був завжди гострий, але поразка була по нашому боці. Однак, ми не хотіли визнати себе за переможених, не вважали боротьбу за скінчену. В 1919 році, - заявляв Сергій Єфремов, - з огляду на непевне становище української держави, засновано в Києві Братство Українських Державників - БУД, який уже в умовах советської окупації підпільно проводив свою діяльність до 1924 року. Коли ж збройна боротьба з советською владою скінчилась, БУД уже розпався, і у мене та в людей, які стояли близько мене, виникло питання: чи треба продовжувати боротьбу? Вирішили, що треба боротися, але в інших формах, утворивши організацію, що мала б підготовляти кадри для майбутнього визволення України".

Так постав у Києві Союз Визволення України - СВУ.

На перших організаційних зборах СВУ були присутні: Сергій БФРЕМОВ, Володимир ДУРДУКІВСЬКИЙ, Володимир ЧЕХІВСЬКИЙ, Андрій НІКОВСЬКИЙ, Олександр ГРЕБЕНЕЦЬКИЙ, Йосиф ГЕРМАЙЗЕ і Людмила СТАРИЦЬКА-ЧЕРНЯХІВСЬКА.

Незабаром осередки СВУ появились в Академії Наук, в Інституті Наукової Мови, в деяких видавництвах та інститутах - сільсько-господарському, народної освіти, політехнічному, кооперативному, в шкільних та учительських колах, подекуди навіть в армії. Філії СВУ зорганізувалися в Харкові, Одесі, Дніпропетровському, Чернігові, Полтаві, Миколаєві, Херсоні, Вінниці.

2. ЯК ПОСТАВ СУМ

З секції шкільної молоді при СВУ зродилася в 1925 році Спілка Української Молоді - СУМ, на чолі з Миколою ПАВЛУШКОВИМ і Борисом МАТУШЕВЬКИМ.

СУМ, як строго законспірована, таємна організація, писаної програми не мав. Одним з найвиразніше окреслених його гасел було: "Держава - понад партіями, народ - понад класами!"

Організаційна будова СУМ-у спиралася на систему "п"яток" -п"ятюх членів. Перша "п"ятка" становила ядро СУМ-у і виконувала функції Центрального Комітету. Кожний член ЦК організував свою "п"ятку" і т.д.

Кожний сумівець мусів присягати в урочистій обстанові, що він залишиться в Спілці на все своє життя, а в разі самочинного виходу зі Спілки або зради - супроти нього мала бути застосована найсуріша кара, аж до кари смерти включно.

Головне завдання СУМ-у було - визволити Україну з-під советської окупації, відірвати її від Росії і утворити незалежну україн-

ську демократичну республіку. Передбачалось також на перехідний час встановити військову диктатуру, а згодом створити парламентарний устрій. Однак, у керівному складі СУМ були також гетьманці, зокрема голова СУМ-у Микола Павлушков, які вважали, що ідеальним суспільно-політичним устроєм для майбутньої України є історично-традиційний гетьманат.

Члени СВУ-СУМ ставили своїм завданням відновлення приватної власності на землю, з тим, що земля мала б належати тільки тим, хто її обробляє своїми силами. Приватна власність, що її відібрали большевики, мала б бути також повернена у промисловості й торгівлі, і лише підприємства державного значення, як залізниці, копальні та ін., мали б бути націоналізовані, тобто перейти у власність народу.

3. ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ І МЕТОДИ ПРАЦІ

За головні завдання для досягнення своєї мети члени СУМ-у вважали: 1. згуртування патріотично настроєних елементів на основі підпільної організації; 2. опановування через своїх людей найважливіших советських установ і приєднування прихильників у советському державному апараті; 3. підготовку кадрів, які могли б керувати революційною акцією і повстанням; 4. ширення в народі національної ідеології через творення хорів, драматичних і самоосвітніх гуртків; 5. інформування громадянства про політичні події в СРСР і світі через нелегальне пресове бюро і 6. агітацію серед селян і робітників.

В планах СВУ-СУМ збройне повстання не було єдиним способом боротьби з московськими окупантами: малося на увазі й інші способи визволити Україну. Щодо терору, то не має певних даних, які дозволяли б припускати, що СВУ-СУМ його стосували.

У практичній діяльності СВУ-СУМ деякі їх члени, маскуючи свої

дійсні політичні переконання, прикидалися прихильниками советського режиму та комунізму, щоб в такий спосіб полегшити собі доступ до советських установ і законспірувати свою протирежимну діяльність. Провід Спілки Української Молоді рекомендував своїм членам використовувати таку тактику.

Одним з найважливіших відтинків діяльності СУМ був шкільний. Шкільна група під керівництвом проф. В. Дурдуківського розгорнула широку роботу в напрямку виховання дітей і молоді. Це була боротьба за душу молоді і дітей. Школа, в якій директором був проф. В. Дурдуківський, провадила ідеологічну працю в напрямку, далекому від комунізму, хоч назовні мала вигляд звичайної советської школи. Чернігівську школу, в якій директором був проф. Г. Холодний, була советською лише зовнішньо: всі її вчителі були ворогами советської влади і виховували дітей у націоналістичному дусі.

СВУ-СУМ методи своєї боротьби за національний характер молоді припасовували до советських умовин. Шкільна група виробила цілу систему побороювання советської організації молоді - комсомолу.

Обговорювано три варіанти участі СУМ-у в протисоветській боротьбі: 1. СУМ у повному своєму складі в слухний час виступає, як батальйон, як кадр української повстанської армії; 2. сумівці діляться на декілька бойових груп і впливаються до різних повстанських відділів, де виконують функції провідників і 3. СУМ на випадок протисоветського повстання організує по середніх і високих школах пробоеві відділи, очолює їх і віддає до розпорядження національно-революційному проводові.

4. ЗОВНІШНЯ ПРАЦЯ

Діяльність СУМ-у не обмежувалася шкільними рамками - сумівці і сумівки, наражали своє життя на найбільшу небезпеку, часто виїздили на села, де творили серед сільської молоді націоналістичні осередки, нелегально читали реферати на актуальні теми, вели національно-освідомчу працю серед старшого громадянства.

Після вбивства от. Симона Петлюри сумівці розкидали в Софійському Соборі в Києві і в університеті летючки, а пізніше поширювали серед студентства передруковані з "Літературно-Наукового Вісника" статті Д. Донцова.

СВУ-СУМ звертали особливу увагу на оборону української культури проти комуністичних впливів. На чолі цієї акції стояла Людмила Старицька-Чернихівська, помешкання якої в Києві було ніби літературним саленом, де обговорювано питання літературно-культурної праці.

СВУ і СУМ перетворили Академію Наук на вогнище націоналістичної пропаганди. Щоб виховувати молодих учених в націоналістичному дусі, зорганізовано при СВУ-СУМ напівлегальне товариство під назвою "Молода Академія". Така сама праця провадилася у медичній секції Академії і в науково-педагогічному товаристві, де головну роль відігравав проф. Іваниця.

СВУ-СУМ надавали великого значення праці серед українських письменників і поетів. При цьому головну увагу зверталось на критику советської національної політики. Вони пропагували серед українських літературних працівників чотири засади, що їх вони мусіли у замаскованій формі перепачкувати в своїх творах: 1. підкреслювати національну проблематику; 2. критикувати і знецінювати так зване будівництво соціалізму, роблячи наголос на негативах комунізму; 3. змальовувати розкладові впливи комунізму на громадське і родинне життя

і 4. понижувати роль комуністичних активістів у політичному та громадському житті і підносити роль поодиноких національно-свідомих осіб. Цілий ряд письменників віддавали свої твори перед друком на перегляд проф. С.Бфремову і потім виправляли їх за його вказівками.

5. СУМ І ЦЕРКВА

Щодо релігійних справ, то Бфремов і Павлушков вважали, що релігія - це особиста справа кожної людини, але Церква на Україні, як інституція, повинна мати перевагу супроти всіх інших громадських та суспільно-політичних установ і користуватися підтримкою та опікою держави.

Немає сумніву, що широка діяльність, яку проводив СУМ та СВУ, захопили також і релігійне життя на Україні. Їх члени вважали, що національна Церква повинна відіграти велику культурну роль на Україні, як то бувало не раз в її історії. Церковну групу СВУ-СУМ очолював Володимир Чехівський.

Митрополит УАПЦ Липківський був також популярний і люблений на Надніпрянській Україні, що на нього дивилися не тільки як на представника найвищої церковної влади, не тільки як на духового провідника, але й як на особу, що стоїть на чолі українського самостійницького руху. Однак, митрополит відхиляв спроби втягнути його до політичної діяльності якраз з огляду на своє становище в церковній ієрархії і щоб не наражати Церкви на удари окупаційного режиму.

Советському урядові треба було за всяку ціну скомпромітувати УАПЦ, впливи якої ставали надто небезпечними для советського режиму. Щоб досягнути це, вживалося різних провокаційних заходів, засилалося до парафій конфідентів, які своїми діями викликали конфлікти між парафіями і місцевою владою, представлялось УАПЦ не як церковну, а як чисто політичну організацію.

6. МОСКОВСЬКИЙ СУД НАД СВУ і СУМ-ом

У березні 1930 року, в тодішній советській столиці України, в Харкові, відбувся судовий процес над 45-ма особами, обвинуваченими в приналежності до Союзу Визволення України і Спілки Української Молоді.

У яких політичних обставинах відбувався цей процес, що навіки звійшов в історію українських визвольних змагань?

В грудні 1929 року Сталін, починаючи т.зв. колективізацію сільського господарства, проголосив гасло "ліквідація куркуля як класи". На ділі це означало докорінну руйнацію тисячолітнього укладу українського села, знищення хлібороба-власника і запровадження колгоспного рабства. Це сталінське гасло означало по суті також загрозу фізичного знищення всіх інших національних прошарків, передусім культурної верстви, які не сприймали московського більшевизму і ставили спротив обмосковленню України. Протисовєтські настрої на селі прибирали тоді чимраз гостріших форм, виявляючись у терористичних актах проти большевицької адміністрації і навіть у льокальних повстаннях.

І ось чому, викривши широко розгалужені, законспіровані організації СВУ-СУМ, Москва вирішила використати цю нагоду і провести судовий процес з світовим розголосом, щоб затаврувати на ньому й осудити не тільки членів цих організацій, як "контрреволюціонерів", але й саму ідею української національної незалежності. Це мало б розв'язати Москві руки у здійснюванні її дальших плянів поневолення й обмосковлювання України.

В приміщенні харківського оперового театру, на широкій сцені сиділа українська культурна еліта, яку, немов би в повтореному з-перед багатьох років процесі Кирило-Методіївського Братства, судила Москва за непослух - отой вічний непослух і вічну непокору, що

протягом століть позначають кривавими плямами повстань і воєн історію московсько-українських відносин.

З головних учасників СВУ-СУМ на лаві підсудних сиділи: академік Сергій ЄФРЕМОВ - "совість України", як називали його друзі, визначний учений історик літератури, що брав діяльну участь в українському відродженні вже з кінця 19-го століття, що від 1904 року редагував єдиний тоді в російській імперії український щоденник, колишній товариш голови Центральної Ради, один з організаторів Академії Наук за гетьмана Павла Скоропадського; сидів Володимир ЧЕХІВСЬКИЙ, колишній прем'єр уряду УНР, що мав високу теологічну освіту і брав активну участь у відродженні Української Автокефальної Православної Церкви; це йому пропонували перебрати єпископську катедру в Києві, але він відмовився, заявивши: "У моїй душі борються святий і гайдамака, гайдамака перемагає, і тому не можу бути єпископом; сидів Володимир ДУРДУКІВСЬКИЙ - директор київської середньої школи ім. Т. Шевченка, учні якої творили основне ядро Спілки Української Молоді; Йосип ГЕРМАЙЗЕ, професор університету жидівського роду, що присвятив своє життя розвитку української культури; Андрій НІКОВСЬКИЙ - письменник, блискучий публіцист, колишній міністер закордонних справ в уряді УНР; Людмила СТАРИЦЬКА-ЧЕРНИХІВСЬКА - талановита письменниця і її чоловік Олександр ЧЕРНИХІВСЬКИЙ; Микола ПАВЛУШКОВ - студент Київського університету, організатор і надхненник СУМ-у, племінник Єфремова; Борис МАТУШЕВСЬКИЙ - також студент, наймолодший з підсудних, побратим Павлушкова; Григорій ГОЛОСКЕВИЧ - відомий філолог; Григорій ХОЛОДНИЙ - науковий співробітник Академії Наук; Вадим ШАРКО - професор математики; Микола ЧЕХІВСЬКИЙ - священник УАПЦ і інші. Всього 45 осіб.

Сергій Бфремов був не тільки головним обвинуваченим, але й найбільшим оборонцем усіх підсудних, приймаючи всю вину за діяльність СВУ-СУМ на себе. Гідньо і мужньо тримався його небіж, голова Спілки Української Молоді Микола Павлушков, вимагаючи від суддів, щоб за діяльність СУМ-у карали тільки його одного. І високу мужність виявила також Людмила Старицька-Черняхівська, про яку казали, що то вона, а не судді провадили процес, збиваючи своїми репліками прокурорів.

Дня 17-го червня 1930 року закінчились переслухування і промови сторін: суд вийшов на наради, які тривали дві доби, хоч вирок на підсудних були задалегідь підготовлені. І нехай це буде дивний збіг обставин, але сталося так, що судове дійство над членами СВУ-СУМ почалося 9-го березня - в день смерти Тараса Шевченка, а закінчилося якраз у Страсну суботу. Про ці глибоко символічні дати багато говорили тоді в українському народі.

19-го червня проголошено вирок. 13-ть обвинувачених, в тому числі Бфремова, Чехівського, Дурдуківського, Ніковського і Павлушкова, засуджено на кару смерти. Але, як відчитано після довгої павзи, суд "визнав за можливе" кару смерти замінити на 10-річне ув'язнення. Решту позасуджувано на різні менші речинці ув'язнення, а чотири обвинувачених дістали умовний присуд. Так хотіла продемонструвати Москва свою "високу гуманність".

Після судового процесу проти СВУ-СУМ почалася кривава розправа над усім українським народом - почалася колективізація, а з нею й штучно створений голод 1932-33 років, вивози на Сибір і північ СРСР мільйонів українських селян, масові арештування і винищування української інтелігенції. Почавши від Академії Наук, Москва поширила наступ на студентство, на всі національно-свідомі елементи по містах і селах. У зв'язку з процесом СВУ-СУМ виарештувано тоді в Україні

і розстріляно без суду або заслано десятки тисяч людей. Таким чином кривавий большевизм проявив свою "високу гуманність".

Усі засуджені на процесі в Харкові в 1930 році загинули по ізоляморах, тюрмах і засланнях. По закінченні визначених речинців ув'язнення їм давали додаткові речинці і ще раз додаткові - аж до смерти

+ +

+

Спілка Української Молоді ввійшов в історію України і зайняв в ній почесне місце. А світлі тіні сумівців-підпільників стоять у пам'яті нашого народу поруч з тіннями вояків-крутянців, націоналістів-революціонерів із західних земель України. Вони залишаться для нашої молоді невмірущими взірцями, а їхні ідеї - нашими осяйними дороговказами.

Відроджена на еміграції Спілка Української Молоді підхопила і високо піднесла прапор розстріляного большевиками київського СУМ-у. В сумівських лавах під гаслом "БОГ І УКРАЇНА" згуртувалися тисячі юнаків і юначок, старших сумівців. Чимало їх перйшло перед тим довгий і кривавий шлях боротьби у революційному підпіллі або в рядах Української Повстанської Армії. СУМ на чужині розкинув свої галузі по всіх країнах вільного світу, де живуть українці, здобув собі любов і пошану громадянства, виховуючи в релігійно-національному дусі своє чисельне членство, беручи **найживішу** участь в усьому громадсько-політичному житті.

Національно-свідома сумівська молодь і юнацтво готові кожної хвилини стати в обороні чести і інтересів України, батьківщини своїх батьків, в обороні світлої пам'яті перших сумівців, що головами своїми наклали за Великі Ідеї СУМ-у.

Валентина ЮРЧЕНКО

ВІДРОДЬЕННЯ СУМІВСЬКОЇ ІДЕЇ

1. Коротка історія розвитку і початки праці СУМ на еміграції
2. Розбудова СУМ у країнах нового поселення
3. Розгорнення діяльності СУМ
4. Підсумки сумівської праці за десять років
5. СУМ у другому десятилітті
6. Теперішній стан Співки
7. Ідеї розстріляного більшовиками СУМ - наш дороговказ!

Нью Йорк, 1965 р.

І. КОРОТКА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ І ПОЧАТКИ ПРАЦІ СУМ НА ЕМІГРАЦІЇ

Після закінчення 2-ої світової війни в 1945 р. поза межами України опинилися тисячі української молоді - колишніх робітників, примусово вивезених до Німеччини, колишніх вояків з таборів полонених, а також старше громадянство, більшість якого була так зв. політичними емігрантами, що разом із своїми родинами покинули рідний край перед советською окупацією. На терені Німеччини і Австрії в 1946 р. було до 50 тисяч юнацтва і молоді у віці до 29 років, а в Італії - понад 10 тисяч колишніх вояків І-ої Української Дивізії. Уся ця молодь залишилась на чужині, маючи виразне протибольшевицьке наставлення та протидіялася всяким спробам червоної Москви насильно повернути її на Батьківщину.

Так само, як і у 1925 р., коли на Україні постав СУМ, що організував і виховував молоде покоління, щоб визволити Рідний Край з-під влади московського окупанта, так і молодь на еміграції розуміла, що вона є частиною поневоленого українського народу та усвідомила своє завдання працювати, вчитися і змагати до того, щоб Батьківщина стала вільною. Перед очима молоді був героїчний приклад Української Повстанської Армії, яка вела затягну боротьбу в Краю. Частина цієї молоді на еміграції вже мала досвід боротьби у революційному підпіллі на Рідних Землях, або брала участь у змаганнях України з двома окупантами у формаціях УПА, отже з запалом і жертвенністю допомагала Вожущій Україні.

Тому цілком зрозуміло, що в умовах скупченості української молоді по таборах переселенців виникає потреба заснувати масову молодечу організацію, яка б виховувала молоде покоління в дусі християнських ідеалів та українського патріотизму. Так відродилась ідея і славні традиції Спільки Української Молоді, об'єднуючи під кличем "Бог і Батьківщина" молодь на еміграції. Багато членів і молоді на початку навіть не знали ні історії СУМ-у, ні програми, але цей клич поривав їх за собою і вони масово вступали до відродженого на чужині СУМ-у.

За ініціативою старших громадян, головню із Східних Земель України, в Мюнхені /Німеччина/, відбулося 6-го липня 1946 р. перше засідання організаторів СУМ-у під протекторатом Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині /ЦПУЕН/.

В той час уже засновано 10 червня 1946 р. перший осередок СУМ в українському таборі повоєнних утікачів, Зоммер-Казерне, в Авґсбурзі. Ініціаторами його були: О.Калинник, Д.Штогрин, М.Юзенів, В.Сушко, Я.Генсіцький та П.Шпірка, а на голову обрано Сергія Якимцева. В липні 1946 р. організовано ще сім осередків СУМ-у, які нараховували біля 200 членів. Щоб надати молодечій організації напрямних, виробити статут і розповсюдити діяльність на всі місця поселення української еміграції, 8-го липня 1946 р. - створено Центральне Організаційне Бюро СУМ-у в такому складі: М.Сердюк - голова, К.Кохно - секретар, Е.Стахів - орг.референт, О.Калинник - керівник Відділу Преси, Євтушенко - член. Центральне Організаційне Бюро СУМ-у розпочало активну діяльність в розбудові СУМ-у в Німеччині і вже на кінець серпня 1.46 р. організовано 24 Ініціативних Комітетів та осередків СУМ-у, які поставили по таборах, де було найбільше скупчення молоді. Важливою подією на шляху розбудови була Перша Конференція СУМ-у, яку скликало Центральне Організаційне Бюро СУМ-у в м.Авґсбурзі /амер.зона Німеччини/. На Конференцію прибули делегати від 24 осередків. Схвалено проект статуту, щоб запропонувати його на затвердження Першому Конгресові СУМ-у, та об-

рано тимчасовий Центральний Комітет СУМ-у, якому доручено підготувати скликання Першого Конгресу СУМ-у і нав'язати діловий контакт із молоддю англійської та французької зон Німеччини. До тимчасового Центрального Комітету СУМ-у були обрані: М.Сердюк, О.Калинник, К.Кохно, З.Щупер, В.Петренко, В.Маркусь, М.Копинець, І.Фесенко. В цьому часі на засіданні Центрального Комітету устійнено провідний сумівський клич "Честь України - Готов Воронити!".

Слідом за американською зоною приступлено до творення осередків в англійській зоні Німеччини, де уповноважений Центрального Організаційного Бюро СУМ-у був С.Вожаківський. Перший осередок СУМ-у в англійській зоні Німеччини постав у таборі Гайденав, в серпні 1946 р., а на кінець жовтня вже створено 16 великих осередків СУМ по найбільших переселенчих таборах цієї зони. Спілка, спираючись на актив поважних і досвідчених старших громадян, широко розгорнула виховну працю серед української молоді.

Перший Конгрес СУМ-у скликано в Авґсбурзі /Німеччина/ 20-24 березня 1947 р. Делегати на ньому репрезентували 46 осередків від 3700 членів. Перший Конгрес затвердив статут та програму СУМ-у, сумівський прапор та емблему, ухвалив напрямні для дальшої розбудови Спілки та обрав Центральний Комітет СУМ-у в складі 14 осіб, Контрольну Комісію і Товариський Суд. До складу Центр.Комітету СУМ-у увійшли: М.Сердюк - голова, С.Вожаківський і О.Калинник - заступники, Г.Турчик, М.Кравчук, В.Петренко, В.Кохно, Тарнавський, П.Карпенко-Криниця, В.Омельченко, В.Дратвінська, М.Шербак, Косанівський, В.Ващинський,

Діяльність СУМ-у після I-го Конгресу ще більше поживалася, він здобував все більше значення у громадському житті і впливи його помітно поширювалися на позаспілкову молодь. По осередках організовано різні самодіяльні гуртки, велася систематична виховно-освітня праця, влаштовували концерти, виставки, вистави та ін. Сумівці виступали на масових святах чисельними струнками колонами, демонструючи свою організованість та дисциплінованість. В серпні 1947 р. відбулися масові сумівські свята в американській і англійській зонах Німеччини, а в серпні цього ж року в Мюнхені, на Фраймані, - Перший Здвиґ СУМ-у в якому взяло участь понад 2000 сумівців та багато гостей з позаспілкової молоді і старшого громадянства. Ці свята молоді були показом осягів СУМ-у за перший рік діяльності. Тепер в Німеччині є до 500 осіб /старшого членства і юнацтва/, діючих сумівських клітин - 27.

2. РОЗБУДОВА СУМ У КРАЇНАХ НОВОГО ПОСЕЛЕННЯ

СУМ в Австрії та Бельгії, Ідеї СУМ поширювалися і захоплювали молодь в інших країнах поселення українців. Так, в 1947 р. створено осередки СУМ в Австрії /заходами Ініціативного Комітету в складі: О.Гошовський - голова, В.Палієнко, С.Павіка, уповноважений ЦК СУМ І.Головінський/ та в Бельгії, де в червні 1947 р., в Шарле Руа, організовано перший осередок СУМ. В березні 1948 р. в Льєж відбувся Перший Сумівський Здвиґ у Бельгії, за ініціативою уповноваженого ЦК СУМ Кирила Митровича. В розбудові СУМ-у у Бельгії від початку активно працювали О.Коваль, Г.Цимбала, О.Дубська, В.Попович, Г.Ощипко та інші. Тепер нараховується 9 осередків і 300 членів та юнацтва.

До 1956 р. в Зальцбургу СУМ вів дуже активну культурно-освітню працю. Після виїзду активу СУМ припинив діяльність, але в 1962 р. знову відновлено і при уряді зареєстровано СУМ, обрано Крайову Управу на чолі з П.Головінським і працю продовжується.

Другий Конгрес СУМ. Другий Конгрес СУМ відбувся в квітні 1948 р. В ньому брали участь делегати Німеччини, Австрії та Бельгії. На той час СУМ нараховував уже 68 осередків і понад 6 тисяч членів. Широко розвинулася мистецька самодіяльність та культурно-освітня праця: існувало понад 300 різних гуртків самодіяльності /спортових, драматичних, музично-хорових, літературних/ та курсів, де молодь здобувала різні фахові знання, /як радіотехніка, шоферство, слюсарство/, курси медсестер і машинопису для дівчат, курси чужих мов та багато інших. Засновано 60 власних бібліотек із понад 12 тис. книжок.

Другий Конгрес обрав новий Центральний Комітет у такому складі: М.Сердюк - голова, С.Вожаківський і В.Коваль - заступники, Д.Багрій - секретар, І.Микита - орг.керівник, П.Кізко - кер.відділу Преси, І.Микуляк - фінансів, В.Козак - кер.спорту, В.Омельченко - кер.відділу інформ.і зв'язків, О.Потапенко - кер.жіноцтва, В.Маркус - кер.відділу юнацтва а СУМ-у. Проф.Чуйко - голова педагогічної Ради СУМ-у. Контрольну Комісію очолив О.Калинник, а Тов.суд - С.Волиняк.

На виставці сумівської творчості і преси загальну увагу привертав ілюстрований журнал ЦК СУМ-у "Авангард", що почав виходити в 1946 р., першим редактором якого був Микола Шербак.

СУМ у В.Британії. На початку 1948 р. сумівці та кол.вояки I-ої Укр.Дивізії УНА стали ініціаторами творення осередків СУМ-у в Англії. Перше засідання Орг.Бюро СУМ-у скликано I-го липня 1948 р. На чолі його був М.Р.Шкавритко, заступницею - Анна Калинник. Орг.Бюро СУМ-у своїми діяльними заходами насамперед розбудував організаційну сітку з масовим зростом членства, а в дальшому поглиблював працю на всіх відтинках сумівського життя, дбаючи особливо про духове оформлення і підвищення загально-освітнього рівня сумівців в десятках гуртків самоосвіти та українознавства. В наслідок цього СУМ в Англії став однією з найпотужніших організацій. В 1952 р. там вже було 64 осередки і понад 2 тис. членів СУМ-у.

Поважну роль в праці та осягах СУМ-у в Англії відігравали щорічні Здвиги Молоді. Перший Крайовий Здвиг відбувся в жовтні 1949 р. в Манчестері, під кличем "Обличчям до Воюючої Батьківщини". Відбувалися також окружні та осередкові Здвиги. В осягах праці СУМ-у в Англії - в тих роках було коло 40 мистецьких гуртків та понад 50 спортових гуртків, пресові видання, а назовні - зустрічі і контакти з численними чужинецькими організаціями молоді та праця на форумі АБН. Тепер СУМ у В.Британії має до 2000 членства і юнацтва, з перспективою дальшого росту, маючи значення важливої організації, що займається національним вихованням української молоді.

Третій Конгрес СУМ. Третій Конгрес СУМ відбувся в травні 1949 р. в Західній Німеччині, з участю делегатів Австрії, Бельгії та Англії. В цей час почався масовий виїзд українців, зокрема молоді, з Європи в далекі заокеанські країни поселення і треба було провадити СУМ знайти нові форми і методи праці, щоб зберегти цю молодь в сумівських лавах. І тому 3-й Конгрес був переломовим в житті СУМ. Він мусів пере-

нести і розбудувати працю Спілки Української Молоді у нових, незнаних умовах, де українці були територіяльно віддалені та розпорошені у місцях нового розселення. Щоб задовольнити потребу в сумівській літературі, видається вишкільні матеріяли, популярно-наукові праці. Конгрес обрав новий Центральний Комітет в складі: С.Вожаківський - голова, О.Калинник і М.Шкавритко - заступники, І.Заяць - секретар та члени мгр.М.Кушнір, В.Маркусь, Анна Калинник, В.Гергель, а також членів Пленуму ЦК.

СУМ у Північній Америці

СУМ К а н а д и

В заокеанських країнах вперше організовано СУМ в Канаді, де в кінці 1948 р. вже існувало 2 осередки. До Орг.Бюро СУМ-у входили: П.Івахів, В.Стельмах, В.Кушмелин, Л.Гусин, І.Бонк, П.Харитчак. І.Шах, Р.Малащук, В.Крисяк, Я.Вовк. Перший Крайовий Комітет СУМ-у очолив В.Кушмелин. За короткий час /кілька років/ в лавах СУМ-у вже об'єдналося до 3 тисяч сумівців. Крім самодіяльних гуртків впроваджено виховно-вишкільні та технічні гуртки. Працю ведеться різносторонньо, зокрема започатковується роботу з Юнацтвом СУМА та доростом.

СУМ в США. /СУМА/. США були другим тереном поселення, куди масово виїжджала українська молодь. Перші осередки тут оформилися в Ньюарку і Філядельфії в серпні 1949 р. Ініціатором створення осередку у Філядельфії був Комітет на чолі з М.Бачарою, а в Ньюарку - М.Семанишин, А.Бедрій, Т.Кульчицький та ін. Організаційною розбудовою СУМА керувало Орг.Бюро СУМА під голов. В.Омельченка, який був першим головою ГУ СУМА. В квітні 1950 р. СУМА оформилася, як легально-правна організація, діставши офіційний дозвіл /чартер/ для діяльності на терені США. В цей час уже працювали 10 осередків СУМА, які нараховували 590 членів. Нові осередки відразу активно включилися в громадське життя, а подекуди - збудили його і діяльно взялися до суспільної праці: відзначення укр.нац.свят, виголошення рефератів, творення самодіяльних гуртків /співочих, драматичних, музичних, шахових та ін./, заснування бібліотек тощо.

За два роки, в 1951 р., СУМА майже завершила свій організаційний період, діяло вже 24 осередки, які об'єднали понад дві тисячі молоді, приступлено до видання власного журналу "Крила" /ред. В.Давиденко/, започатковано поважні антикомуністичні виступи, переведено І-ий Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг. По кількох роках діяльності, СУМА взялася до праці на відтинку виховання дітей і юнацтва. Заходами Головної Ради СУМА постають при осередках десятки відділів Юнацтва СУМА. До виховної праці взялися старші сумівці, педагоги і прихильники ідеї СУМ з-поміж батьків, перед якими стояло завдання допомогти формувати душу і характер українського доросту, оберігати від розкладових впливів вулиці, виховувати дітей на українських традиціях, в дусі до Бога і Батьківщини. СУМА організує літні табори для юнацтва, купує власні домівки і оселі, де зосереджується вся сумівська діяльність влітку, відбуваються щорічні Маніфестаційні Здвиги СУМА, окружні весняні, злети юнацтва, спортові змагання тощо.

На день Десятого Крайового З'їзду, який відбувся в днях 21-22 листопада 1964 р. СУМА має 35 Осередків та 45 Відділів Юнацтва СУМА. З того 32 Відділи Юнацтва є при Осередках і 13 Самостійно Діючих. Числовий стан на день З'їзду такий: Старшого і дійсного членства - 1.603, Юнацтва - 3.255. Крім того, у виховну працю Юнацтва осередків

і відділів заангажовано поважну кількість мистецьких керівників, диригентів хорів, ансамблів, самодіяльних гуртків, спортових інструкторів та ін.

СУМ в Австралії. З 1949 р. починається розбудова СУМА в Австралії - заходами ЦК СУМ-у, і сумівців, які переселилися до Австралії: О.Тарнавського, О.Янківського, М.Врецька, Міщука та ін. В травні 1950 року створено центр СУМ-у на Австралію, до якого увійшли: З.Грабик, як голова, П.Атаманюк і В.Буряк; за рік скликано I-ий крайовий з'їзд СУМ-у Австралії /голова В.Василько/. На 2-му крайовому з'їзді СУМ в Австралії репрезентували 6 осередків. Тепер СУМ має 7 осередків і 12 Відділів Юнацтва, об'єднуючи понад 1000 членів і юнацтва.

СУМ у Південній Америці:

Парагвай. Творення сумівських клітин на цьому терені ЦК СУМ-у доручив відданому у праці з молоддю інж. А.Кущинському. Не зважаючи на несприятливі обставини, мету було досягнуто і сумівську працю поставлено на відповідному рівні. Першими організаторами СУМ-у в Парагваї були: О.Долотович, М.Чернецький, А.Созоник, В.Шумило, П.Андрусак та ін. Перший крайовий з'їзд відбувся у Кармен дель Парана в 1950 р., на якому обрано Крайовий Комітет і прийнято статут СУМ-у. Через труднощі реєстрації СУМ в уряді Парагваї, назовні СУМ репрезентувало Товариство "Просвіта".

Аргентина. В Аргентині вже віддавна існувала Секція Молоді при "Просвіті". На пропозицію уповноважених ЦК СУМ-у /О.Голинський та інж.Микулин/ вона увійшла до СУМ-у, зберігаючи формально-правні ознаки Секції Молоді. В грудні 1950 р. в Буенос-Айрес відбувся перший З'їзд СУМ-у під кличем "Честь України - Готов Боронити".

Бразилія. В лютому 1950 р. в Куритибі було засновано перший осередок СУМ-у, заходами уповноваженого ЦК СУМ-у В.Галата. Цим було започатковано сумівську діяльність у Бразилії. Тому що легалізація СУМ-у була трудною проблемою в цій країні, рішено було що Крайова організація буде вести працю при існуючому Т-ві Прихильників Укр.Культури. В квітні 1950 р. засновано осередок в Гояс, а в серпні 1952 р. - в Сан Павле. Мала кількість і розпорощення українців у Бразилії не давали змоги широко розгорнути сумівську працю /охоплено на початок 80 членів/, але організовано було драматичні і спортові гуртки, відзначалося українські національні свята, переведено культурно-освітні курси тощо. На першій конференції СУМ-у в Куритибі в січні 1953 р. обрано Крайовий Комітет, до складу якого увійшли: В.Галат - голова і члени - Е.Корольок, Р.Федечко, К.Кушнірук та О.Шиманський.

Венецуеля. В 1949 р. ЦК СУМ призначив Ю.Приймака-Вашенка своїм уповноваженим на Венецуелю, який заснував перший осередок у Каракасі, /головою був Л.Литвин/ та об'єднував 20 сумівців.

СУМ в інших країнах Європи:

Франція. Організаційне Бюро СУМ-у у Франції створено у вересні 1950 р. по довгих заходах О.Калинника, В.Косика і П.Ванаши. Після цього засновано перший осередок СУМ-у в Мец, а за рік організовано було ще чотири осередки та охоплено 130 членів. З такими досягненнями СУМ Франції приходив до першого Крайового З'їзду, на початку 1951р

За три роки вже діяли 9 осередків і понад 200 сумівців. Зараз діє на терені Франції 8 осередків і 4 групи СУМ. Найбільшим є осередок в Парижі.

Еспанія. В червні 1951 р. засновано осередок СУМ-у в Мадриді, під головуванням М.Гички. Довкола СУМ-у гуртувалося переважно студентство, яке організувало радіо-передачі для молоді двома мовами - українською і еспанською. Осередок СУМ-у тісно співпрацював та утримував дружні взаємини з еспанською молоддю.

Швеція. В листопаді 1950 р. в Стокгольмі заходами уповноваженого ЦК СУМ-у на Швецію І.Бутка, організовано осередок СУМ-у, який нараховував 20 членів.

СУМ в Тунісі. Крім поданих вище країн варто згадати про осередок СУМ в Бен-Матірі, в Тунісі, який було організовано весною 1950 р. На чолі його стояв Р.Каспрік. В 1952 р. з виїздом усієї молоді з Тунісу осередок перестав існувати.

3. РОЗГОРНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУМ

Четвертий Конгрес СУМ-у. В січні 1952 р. в Брюсселі /Бельгія/ скликано Четвертий Конгрес СУМ-у. В цей час СУМ розгорнув свою діяльність в 14 країнах в Європі і за океаном, нараховуючи 178 осередків і понад 8 тисяч членів.

Найчисельніші лави СУМ-у були в таких країнах:

В.Британія	65	осередків	і	2470	членів
США . . .	28	"	"	2450	"
Бельгія . .	21	"	"	640	"
Канада . . .	20	"	"	1440	"
Німеччина	14	"	"	290	"

У дальшій діяльності провід СУМ звертає особливу увагу на поглиблення виховно-освітньої роботи, підготовку кадрів майбутніх провідників суспільно-політичного і культурного життя, на заходах боротьби з денационалізацією української молоді в країнах нового поселення. До складу нового Центрального Комітету обрано: О.Калинника - голова, О.Ковалю, Г.Наняка - заступники, Я.Деременду - ген.секретар і членів: - І.Крушельницького, В.Козака, О.Лубську, В.Микулу, В.Леника, Я.Пеленського та І.Федчиняка. Контр.Комісію очолив В.Олеськів, а Тов. Суд - С.Важаківський. Головою Центр.Виховної Ради обрано мгр.М.Кушніра.

Осідок ЦК СУМ-у перенесено з Мюнхену до Лондону. Новообраний ЦК зосереджує багато уваги на виготовленні детальної програми та усієї системи виховно-освітньої праці, вишколу керівників та розбідові Юнацтва СУМ-у.

Щоб зберегти українських дітей на чужині від денационалізації та забезпечити дальший ріст СУМ-у, ЦК СУМ створив провід Юнацтва, на чолі якого стояв В.Маркусь. Заходами цього проводу виготовлено перший правильник ЮСУМ-у та розроблено плян для дальшої праці з Юнацтвом. По всіх країнах, найбільшого українського поселення, де діяли сумівські організації, поставали відділи Юнацтва СУМ-у, об'єднуючи тисячі українських дітей.

Зовнішня діяльність СУМ-у. Коли СУМ зміцнів організаційно і внутрішньо, він вийшов на арену зовнішньої діяльності. Він ініціював та переводив важливі зовнішньо-політичні виступи, щоб розкривати злочини московського більшовизму та популяризувати визвольно-революційну боротьбу за самостійність і суверенність України.

СУМ по різних країнах влаштовує величаві багатотисячні сумівські здвиги, політичні віча, демонстративні походи, поширює чужомовні видання про Україну, відозви і листівки із закликом до молоді Західного світу, бере участь у різного роду зустрічах, з'їздах та конференціях із представниками молоді інших народів, поборює у публічних виступах різні прокомуністичні тенденції, скидає маску з комуно-московської забриханої пропаганди тощо.

Для прикладу подамо кілька таких акцій. В 1950р., у 20-ліття відомого процесу СВУ-СУМ в Канаді відбулися масові маніфестації з тисячами учасників та широким розголосом у канадійській англійській і французькій пресі. Подібні маніфестації відбулися також в Англії та Бельгії; СУМ у США успішно перевів у 1951 р. велику Анти-Комуністичну Маніфестацію Української Молоді в Нью Йорку з участю понад 3.000 осіб. Це була могутня демонстрація молодого покоління українців, яке заявило на весь світ, що бореться і боротиметься за право українського народу бути вільним, за Українську Самостійну Соборну Державу. Доклади матеріали і резолюції цієї Антикомуністичної Маніфестації одержали понад 100 різних іншонаціональних та американських організацій і установ, появилися повідомлення про нього в американській пресі.

Вдалим виступом СУМ-у в Америці була також пропагандивно-політична акція в ООН у 1952 р., коли було розповсюджено тисячі відозв серед представників різних держав про московсько-більшевицьке народовбивство та боротьбу українського народу за своє визволення. Справа України була порушена на нарадах ООН і її передано окремій комісії, а про акцію сумівців передавано в американському радіо та зміст відозви - передано за залізну заслону. З ініціативи СУМ-у в Англії засновано Фронт Молоді АБН, який активно протидіяв під час комуністичного конгресу "миру" впродовж 5 років та ширив антикомуністичну літературу.

По всіх країнах скупчення українців з ініціативи СУМ-у широко відзначено 20-ту річницю голодової облоги України, страшну геноцидну дату, кели в 1933 році, штучно викликаним голодом, винищено біля 6 мільйонів українців. Відбувалися багатотисячні маніфестації вулицями з транспарентами, розповсюджувалися десятки тисяч листівок чужими мовами, з'ясовували мету маніфестації, відбувалися мітинги з виступами свідків голоду, представників українських організацій та визначних діячів чужинецького світу.

Своїми чисельними зовнішньо-політичними акціями СУМ на еміграції вів активну пропаганду ідеї Воючої України, визвольно-революційних змагань українського народу, своєї непохитності і готовості стати до боротьби за волю України проти червоної Москви /московсько-більшевицького окупанта/. Ці зовнішні акції СУМ-у у великій мірі причинилися до більш позитивного ставлення проблеми українського визволення західнім демократичним світом.

Видавнича діяльність СУМ-у. Важливою ділянкою в праці СУМА була видавнича діяльність, яка велася відповідно до матеріальних можливостей Спілки. Від самих початків заснування виходить орган ЦК СУМ-у "Авангард", а в Англії - виходив "Голос Молоді", орган ЦК СУМ-у, в Канаді - "На варті", в США місячник - журнал молодих "Крила". Пізніше устabilізувалося видання двох сумівських журналів - "Авангард" і "Крила" /до 1954 р./. Крім того виходили сумівські сторінки при українських часописах, як в Бельгії, Австралії, в США. Центр.Комітет СУМ-разом з Крайовими Комітетами видавали брошури на актуальні політичні теми, популярно-наукові праці, реферати, вишкільні матеріали для керівників СУМ-у та виховної ділянки.

4. ПІДСУМКИ СУМІВСЬКОЇ ПРАЦІ ЗА ДЕСЯТЬ РОКІВ

П'ятий Конгрес СУМ-у. Вперше на 10-му році існування СУМ-у, в червні 1955 р. в Торонто, в Канаді, на Конгресі зустрілися делегати двох континентів - американського і європейського. Ці делегати-сумівці разом розпочинали відновлювати СУМ, а потім, роз'їхавшись по різних країнах, продовжували розбудовувати лави СУМ-у. Конгрес відзначив що хоч на чужині існує багато організацій української молоді, але СУМ набагато перевищив їх здобутками своєї праці, бо вибраний ним шлях є вірний, ідейно-спрямований,

Лави СУМ-у і мережа осередків невпинно зростали. По всіх країнах діяло вже 244 осередки, а кількість членів СУМ-у і юнацтва перевищила 10 тисяч. Свої зусилля сумівський провід спрямував на розбудову юнацьких клітин, як майбутній кадр сумівських лав, на залучення до СУМ-у ще не організованої української молоді, чітке дотримання ідеологічно-програмових засад, на діяльність у зовнішньо-пропагандивній, видавничій і, головно, виховній ділянці.

В 1953 р. започатковано літнє таборювання юнацтва, а в 1955 році вже відбуто по різних теренах 14 літніх таборів ЮСУМ-у. Сумівське членство виявляло велику творчу ініціативу: на цей час діяло біля 250 різних самодіяльних гуртків, понад 1.500 сумівців навчалося на курсах українознавства, на вечірніх курсах, студіювало у високих школах.

Надалі У-ий Конгрес визначив однією з найважливіших працю з Юнацтвом СУМ-у, підготову та вишкіл виховників, вироблення програм і метод роботи в ЮСУМ-і. Крім того Конгрес затвердив змінений Статут найвищих органів СУМ-у.

До керівних органів СУМ-у на наступну трирічну каденцію обрано на 5-му Конфесі таких осіб: до Центрального Комітету - Микола Філь - голова, /Німеччина/; заступники - Омелян Коваль /Бельгія/; Яр.Дереманда /Англія/; Вол.Леник /Німеччина/; Ів.Марченко - ген.секретар. Головну Виховну Раду очолив проф. З.Саган /США/, Контр.Комісію - І.Крушельницький /Англія/; Тов.Суд - В.Левицький /США/.

Виконуючи постанови У-го Конгресу, Центр.Комітет СУМ-у в короткому часі розробив та подав до Крайових Комітетів такі важливі матеріали: ідейно-програмові засади ЮСУМ, Закон Юнака-Сумівця та Правильник Юнацтва СУМ.

За час першого десятиліття своєї діяльності Спілка Укр.Молоді пережила важливу еволюцію у внутрішньому своєму житті. Лави її поповнилися новою молоддю, влилося і значно зросло юнацтво, розвинулася і поширилася мережа осередків, СУМ зміцнів не тільки внутрішньо, а й

назовні та осягами своєї праці здобув собі пошану серед українського громадянства і в чужинецькому світі.

Внутрішня сумівська діяльність щільно переплітається з виступами СУМ назовні. Зокрема, на терені Північної Америки, в Канаді і США, сумівські осередки систематично організують виступи старших сумівців і юнацтва на телевізійних та радіо-програмах, беруть участь у міжнародних концертах і фестивалях молоді, виступають перед чужинцями з доповідями про Україну, влаштовують шахові змагання в університетах, спортові змагання, допомагають у влаштуванні українських виставок по музеях, тощо.

Здвиги СУМ. Щорічні багатотисячні сумівські здвиги по головних теренах сумівської дії належать до найкращих традицій СУМ. Вони не тільки дають змогу зробити огляд внутрішніх осягів СУМ, - організованості, дисципліни, виховання доросту, фізичної вправності, праці самодіяльних мистецьких гуртків і т.д. Це також великі політичні віча української молоді, на яких вона виявляє своє відношення до міжнародних подій, закликає на шлях активної протидії московсько-комуністичним злочинам. У резолюціях, схвалених на Здвигах, сумівська молодь демонструє свою духову єдність з поневоленим українським народом. Резолюції Здвигів висилається до визначних політичних і державних діячів країни поселення. Здвиги відбуваються під дійовими, актуальними кличами, пов'язаними з життям української спільноти, найкращими історичними традиціями, чоловічими постатями українського народу, його боротьби і культури. Напр., здвиги під кличами Т.Шевченка в його Знаменні Річниці, /"Свою Україну любіть!", Борітеся - поборете!"/, Здвиги, присвячені героям, борцям за волю України, сумівським кличам, Річницям СУМ-у, і т.д.

Для сумівців Здвиги є джерелом духової та ідейної наснаги, на них затіснюється співпрацю сумівських осередків, додаючи їм запалу і нових сил до дальшої праці.

5. СУМ У ДРУГОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ДІЯЛЬНОСТІ

В другому десятилітті Спілка Української Молоді йшла далі вибраним шляхом, свідома того, що вона є нерозривною частиною української молоді на Батьківщині, яка готується до неминучого зудару двох ворожих світів - вільного світу та світу, опанованого загарбницькою комуністичною Москвою. У цій загально-національній підготові до надходячих світових подій визначну і передову роль мав відіграти СУМ поза межами України. Перейшовши різні етапи свого розвитку, СУМ знаходився тепер у стані "відмолодження", бо сумівське Юнацтво залило справжньою повинню лави старшого членства. СУМ з повним правом пишався численними юнацькими лавами - майбутніми спадкоємцями сумівської ідеї і праці. Але поруч того на провід і старше членство СУМ-у лягав дуже відповідальний обов'язок - пляново і фахово виховувати підростаюче українське покоління. Ця проблема і стала в центрі уваги СУМ-у в другому десятилітті діяльності.

Шостий Конгрес СУМ-у. В червні 1958 р. в Торонто /Канада/ відбувся 6-ий Конгрес СУМ-у, який зробив підсумки за попередні три роки своєї праці та подав напрямні і пляни діяльності на майбутнє. В організаційному відношенні Конгрес ствердив великий спад числа старшого членства СУМ-у і рівночасно подвійний зріст лав сумівського Юнацтва.

Це був радісний факт, що СУМ живе, розвивається та пускає своє коріння у наймолодші прошарки українського суспільства, бо гарантує Спілці майбутність. Настала нова фаза в житті СУМ-у - зосередження його основної діяльності на вишкільно-виховній праці з доростом і молоддю з метою зберегти її національно та підвищити її національну свідомість. В парі з цим завданням ішли інші - як вишкіл виховників, організаційна і видавнича діяльність, фізичне виховання, фінанси та ін. Старша сумівська генерація мала відігравати поважну роль виховного середовища, формувати світогляд та бути прикладом для доростаючої молоді, виявляти активність на зовнішньо-політичному форумі, на фінансово-господарському відтинку та ін.

Зовнішня діяльність СУМ-у в площині поширення дружніх зв'язків з молоддю вільних народів, посилення інформативної праці про визвольну боротьбу України проти комуністично-большевицької Москви. Ставилось завдання винести українську проблематику на світову арену, тавруючи жорстокий московський імперіалізм у широких маніфестаційних акціях.

На наступну каденцію обрано Найвищі Центральні Органи СУМ-у в такому складі: Омелян Коваль /Бельгія/ - голова, заступники - І.Крушельницький /Англія/, В.Микула /Англія/, Б.Стебельський /Канада/, Е.Гановський /Бельгія/ - ген.секретар, члени - З.Саган /США/ і Яр. Деремєнда /Англія/. На голову Центр.Виховної Ради обрано проф.З.Сагана. Центр.Контрольну Комісію очолив В.Леник /Німеччина/, а Тов. Суд.- М.Філь /Німеччина/.

Згідно діючого Статуту в половині каденції Центральна Управа СУМ-у скликає Пленум Центральних Органів СУМ-у. Пленум є постійним законодавчим органом СУМ-у між Конгресами. Він має найповніші компетенції у вирішуванні всіх справ, за винятком зміни статуту. Члени Пленуму беруть у ньому участь особисто, або кореспонденційно /Листовно/.

Після 6-го Конгресу СУМ-у в часі лютий-квітень 1960 р. відбувся Пленум СУМ-у, який вирішив багато важливих справ. Затверджено новий Правильник Юнацтва СУМ-у у трьох частинах; Правильник Господарсько-Фінансової Комісії; Центр.Тов.Суду; затверджено плани діяльності по всіх ділянках СУМ-у, як: організаційна праця, Юнацтво, Центр.Виховна Рада, видавнича, фінансово-господарська, зовнішня діяльність. Обговорювалися справи підготовки до наступного 7-го Конгресу СУМ-у в 1962 Р, Осідок Центральної Управи СУМ-у є - в Брюсселі /Бельгія/.

6. ТЕПЕРІШНІЙ СТАН СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Спілка Української Молоді, яка незабаром буде відзначати двадцять років свого відродження на чужині, поза межами України, розвинулась у величезну організацію, яка діє на чотирьох континентах /Європа, Північна та Південна Америка і Австралія/ і в 12 країнах поселення українців: США, Канада, Англія, Австралія, Німеччина, Бельгія, Франція, Австрія, Аргентина, Парагвай, Венецуела і Бразилія, /де СУМ має своє представництво/. Чисельно лави СУМ-у перевищують 12 тисяч членів, з того понад 9 тисяч складає сумівське юнацтво. Приблизно дві третини всього членства та юнацтва об'єднують організації СУМ-у в США /СУМА/ і Канада /СУМК/. За останні чотири роки стан юнацтва чисельно зріс більше ніж вдвічі, що свідчить про велику притягальну силу СУМ-у для молоді.

Здійснення основного завдання, поставленого СУМ - зосередити увагу на вихованні юнацтва - вимагало створити чималу матеріальну базу, тобто придбати власні посілости. Тепер майно СУМ нараховує кількадесят власних домів та відпочинкових осель, з яких більшість в Канаді і США, де є найчисельніші лави юнацтва. Більшість юнацьких літніх таборів відбувається у власних посілостях Спілки, які водночас стали осередками культуно-виховної праці, спортових зустрічей, здвигів, злетів юнацтва, теренових гор, мандрівництва тощо. Всі ці посілости СУМ є "клаптиками України" на чужині. Власні домівки дали змогу багатьом сумівським клітинам організувати школи українознавства. Вони стали тривкою підвалиною набування сумівським юнацтвом систематичних знань, починаючи від елементарної української грамотності до комплексу знань з української історії, географії, літератури, прищеплення любови до української книжки.

Підсумки праць СУМ за минуле і напрямні на майбутнє подав Сьомий Конгрес СУМ.

Сьомий Конгрес СУМ. Сьомий Конгрес СУМ відбувся у вересні 1962р. у двох частинах - в Парижі і в Нью Йорку /Оселя СУМА в Елленвіл/. Конгрес ствердив, що в ділянці виховання юнацтва СУМ пророблено велику працю, яка стала послідовною і систематичною. В основу її покладено недавно випущений "Правильник Юнацтва СУМ". Окрім сталої праці в домівках СУМ, щороку відбувається 20 літніх таборів, через які проходить понад 4.000 юнацтва. Це літнє таборування дає велику духову насагу і скріплює національне виховання сумівського доросту. Крайові Управи побіч того організують систематичний вишкіл виховників за спеціальними програмами. Протягом останніх років до праці в СУМ прийшли визначні діячі української культури, літератори, мистці, які, разом із сумівським виховним складом, піднесли рівень праці СУМ на вищий ступінь. Виховна праця іде впарі з мистецькою самодіяльністю молоді. По всіх країнах сумівської дії відбувались численні імпрези, організовані СУМ-ом, або за участю сумівців спільно з іншими громадськими організаціями. Це поживляло культурно-освітню діяльність цілої української спільноти, ширило славу українського імени серед чужинців.

Велику роль у всій виховній праці СУМ відіграє сумівська преса. Органом Центральної Управи СУМ є двомісячний журнал "Авангард" для старшого членства, який виходить у Лондоні під ред. І. Крушельницького. У найбільш популярних українських пресових органах по окремих країнах видаються сторінки СУМ: в Німеччині - "Ідея і Чин", у Великій Британії - "Голос Молоді", в Бельгії - "В похід", в США - "Шлях Молоді", в Канаді - "Трибуна Сумівця", а відтак - "Юнацький Світ", в Австралії - "Новий Промінь". Для виховників юнацтва СУМ ЦУ видає журнал "Записки Виховника" /ред. проф. З. Сагана/, який є посібником у їхній праці. /Цей журнал є продовженням журналу "Знання", який появлявся раніше під ред. В. Леника/. Щоб задовольнити потреби старшого юнацтва, з 1963 р. ЦУ СУМ розпочала видавати в США журнал української молоді "Крилаті". Цей місячник, під редакцією Леоніда Полтави, заслужив на признання з боку читацьких кіл сумівського юнацтва і молоді.

Велику увагу Центральна Управа СУМ, як і Крайові Управи, мають присвячувати фінансово-господарським справам, бо здійснення важливих завдань СУМ, насамперед видавнича діяльність, залежить від матеріальних коштів.

Сьомий Конгрес обрав нові Центральні органи СУМ у такому складі: О.Коваль /Бельгія/ - голова, заступники - Я.Дереженда /В.Британія/, др. М.Кушнір /США/, др. Б.Стебельський /США/? Г.Ощипко /Бельгія/ - ген.секретар, члени - Е.Гановський /США/, Т.Кіс /Німеччина/, Центр. Контрольну Комісію очолив В.Леник /Німеччина/, а Центр.Тов.Суд - В.Микула /В.Британія/. Головою Центр.Виховної Ради є Др. М.Кушнір, 2-ий заступник Голови ЦУ.

7. ІДЕЇ РОЗСТРІЛЯНОГО БОЛЬШЕВИКАМИ СУМ - НАШ ДОРОГОВКАЗ!

/у 40-ліття СУМ/.

Спілка Української Молоді на чужині в цьому році відзначає 40-ліття заснування СУМ-у на Рідних Землях та 35-ліття московсько-большевицької розправи над організаторами і керівниками СВУ - СУМ-у.

Київський СУМ, очолений Миколою Павлушковим та Борисом Матушевським, що в найтяжчих умовах комуністичного терору згуртував молодь безмежно віддану ідеї визволення своєї Батьківщини, увійшов у новітню історію і зайняв у ній почесне місце.

Відроджена на чужині Спілка Української Молоді підхопила і високо піднесла прапор розстріляного большевиками СУМ. Вона на тих же засадах і з тим самим ідеалом виховує молоде покоління, яке службу Богові і Батьківщині ставить за ціль свого життя.

Матеріали, використані при укладенні теми "Відродження сумівської ідеї на чужині":

1. "Спілка Укр.Молоді на Чужині" - Фотоальбом 1954 р.
2. БЮЛЕТЕНІ ЦУ СУМ чч. 4, 5, 7, 8 і 9.
3. Комунікат і Звіт ЦУ СУМ на 7 Світовий Конгрес 1962 р.
4. Під прапором СУМА - Збірник 1964 р.